

VINDKRAFT & FÖRNYBART

NUMMER 2 2018

Mittuniversitetet
har investerat i Solel

Vindkraftstekniker
framtidensyrket

Bygdepengen
blir riskkapital

Databas ger
snabba vindkraftjobb

FOTO: SANDRA LEE

**Vi är delaktiga vid vägunderhåll i
Björkhöjdens och Ögonfågnadens
vindkraftsparker**

BRORSSONS
Åkeri AB Ramsele

0623-104 50 • brorssons.akeri@telia.com

Ledare.

Förändring är vårt nya normaltillstånd

Det gäller hela samhället och i hög grad energibranschen. Branschen behöver fortsätta jobba med utvecklingen av hållbara energilösningar som gynnar utveckling, ökar grön konkurrenskraft och bidrar till att bromsa klimatförändring. Nu är det hög tid att vi tar stora kliv i klimatfrågan. Det är allas vårt ansvar.

Som regionalt energibolag kan Jämtkraft och regionen vara med och göra skillnad på det här området. Det är en av anledningarna till varför jag tycker att det känns spännande att från 1 juni vara med som vd och driva företaget framåt i energiomställningen och bidra till regional utveckling. Energibranschen har en nyckelroll i omställningen av transport- och industrisektorn mot fossilfritt. Och vi kan hjälpa till att göra

detta aktivt i regionen. "Går det bra för Jämtland så går det bra för Jämtkraft".

Enligt regeringens blocköverskridande överenskommelse och de energipolitiska målen ska elen till 100 procent komma från förnybara källor år 2040. Innan 2030 behövs 18 TWh mer förnybar energi i Sverige och en stor del väntas bli vindkraft. Jämtland har stora möjligheter att producera mer förnybar energi från vindkraft.

En framgångsfaktor är förnybar energi som driver grön konkurrenskraft. Den är viktigt för Jämtlands utveckling och en ny konstruktiv dialog behövs för att främja den utvecklingen. En dialog i regionen med närboende, företag, intresseorganisationer och politiker för att säkerställa att utbyggnaden sker i samspel med alla viktiga intressen.

En konstruktiv dialog kan främja en kostnadseffektiv process där vi inte i slutskedet av projekteringen får överraskningar.

Vid projekteringen av nya vindparker handlar det om lokala arbetsgivare och lokala arbetstillfällen. De senaste sex åren har 300 jämtländska företag levererat till vindkraftsindustrin. Mellan 40–50 procent av arbetskraften är regional när storskalig vindkraft byggs.

En utmaning är att det saknas vindkraftstekniker. Här finns möjligheter för ungdomar att utbilda sig i den nyligen omstartade vindkraftstekniker-utbildningen i Strömsund. Våra ungdomar har möjlighet till arbete inom teknikområdet och det i vår region.

Glädjande för regionen är att i och med Persson Invests köp av Skanskas

ERIK BRANDSMAA VD JÄMTKRAFT

andelar i Mullbergs vindpark, nära Rätan, blir vindparken 100 procent lokalägd. Det är viktigt med ett livskraftigt regionalt näringsliv.

Vindkraft i Jämtland med Jämtkraft för en levande och konkurrenskraftig region.

Pengar finns, söker projekt!

Roligt problem i Glöte

I Glöte saknas tack vare vindkraften inte pengar, bara någon som vill utveckla bygden.

– Det är ett guldäge vi har men det är också ett svårt läge, säger byalagets ordförande Robert Svensson.

– Styrelsen för Glöte byalag bestämde tidigt att ställa sig positiva till projektet och det gjorde att vi vann förtroende och samarbetet med exploitören blev bra, säger Ulla Stenberg som varit delaktig i byalaget i Glöte redan när diskussionerna drog igång under början av 2000-talet.

Det var OX2 som projekterade vindkraftsparken på Glötesvålen och IKEA köpte anläggningen år 2014. Byalaget förhandlade till sig både en årlig bygdepeng och ensamrätt att få arrangera till guidade turer till vindparken, som är Nordens högst belägna vindpark, 1010 meter över havet. I byn syns att de fått valuta för pengarna, olika föreningar har fixat cykelvägen runt sjön, gjort förbättringar på skjutbanan och bastun har blivit renoverade och en pulkabacke som skoterklubben preparerar finns. Alla som i höst ansluter fastigheten till fiber får ett

bidrag från bygdepengen som vindkraften ger.

– Vi har fått näsan över vattenytan vad gäller det som är eftersatt i byn. Nu finns mer kraft för utveckling, jag hoppas det kommer någon med en bra idé och som är seriös, säger Ulla Stenberg.

Det är just det. Här saknas inte pengar till att utveckla bygden utan någon som har idéer och vill göra det. Glöte ligger 1,5 mil från Lofsdalen och när man sitter i byalagets ordförande Robert Svenssons kök ska man kunna se de 30 snurrorna. Men inte i dag. Det regnar ute och dimman ligger som en vit vägg mot verken. Det är fjärde året de står där och ger förnybar energi till IKEA som har som mål att ha grön el till alla varuhus och all produktion världen över. Dessutom ger det byalaget i Glöte ett årligt bidrag på mellan 300 000–600 000 kronor beroende på elpriset och hur mycket det blåser.

– Nu vill man bara att det ska blåsa så pengarna kommer in, säger Robert och skrattar.

Det fanns synpunkter när man vill

bygga vindkraftverk i byn men nu när verken väl står där hör man sällan något negativt.

– Jag hör aldrig någon gnöla längre, jag som ser dem hela tiden skulle kunna vara irriterad men det är jag inte. Några gånger per år när det är en viss väderlek hör jag att det låter som ett plan som flyger över här, men det är det enda, säger Robert Svensson.

Pengarna får enligt reglerna inte gå till drift utan just för att utveckla bygden, skapa arbetstillfällen och öka trivselen. Byalaget har testat caféverksamhet och guidning till vindkraftverken och nu hoppas byalaget på att fler har idéer och energi att dra igång projekt som är bra för området.

– Hur gör man för att utveckla byn? Det är ett guldäge vi har men det är också ett svårt läge. Vi hoppas någon flyttar hit med en affärsidé eller en verksamhet, vi söker en idéspruta, säger Robert.

Robert Svensson är ordförande i byalaget i Glöte och de söker med ljus och lyfta efter någon som vill utveckla bygden.

Fakta

Glötesvålen vindpark ligger i sydvästra Härjedalen fyra mil från Sveg. Glötesvålen är ett lågfjäll och närmsta by är Glöte, fem kilometer sydväst om anläggningen. Anläggningen består av 30 vindkraftverk med en totalhöjd om 125 meter och beräknas producera 220 miljoner kilowatt per år.

Du behöver kunna nå ut och vara kontaktbar överallt!

Med Westels telefoner kan du det.
Vi hyr ut kommunikationslösningar för användande överallt.

Med eller utan telefonfunktion.

Våra Westel Radio Telefoner har larmfunktion.
Användarens utlösta larm går till larmcentral som kan positionera plats för larmet

TVÅ LÖSNINGAR - ETT ABONNEMANG ERBJUDANDE VID NYTECKNING AV ABONNEMANG...

480:-
INKL. MOMS/MÅNAD*

För WESTEL FAST PRIS MOBIL med 20GB surf, fria SMS/MMS och fria samtal till fasta och mobila i Sverige. Samt Westel Radio Telefon (WRT) abonnemang med fria samtal till fasta och mobila i Sverige. Bindningstid 24 månader.

Köp till mobiltelefon Motorola Moto G6 eller Samsung A5 samt nya Westel Radio Telefon F3400 för 354:-/mån* (0% Ränta) i 24 månader. Avi- och upplagningsavgifter tillkommer.

Motorola Moto G6

Med ett abonnemang hos Westel kan du ha en "vanlig" mobiltelefon som fungerar i Telias nät och en WRT som fungerar i Westels nät. Om mobiltelefonen är avstängd eller inte har täckning ringer det i WRT. ERBJUDANDET GÄLLER TILL 30/10 2018

Parkvägen 8, Dorotea • 0690-221 30
westel.se • facebook.com/WestelTelefoni

**225 ÅKERIER,
650 FORDON OCH
900 MEDARBETARE.**

Vad behöver du?

Reaxcer erbjuder maskin- och transportlösningar till både privatpersoner och företag. Vi har en bred fordonspark, eget berg- och grusmaterial samt lång erfarenhet av branschen.

Stopp i avloppet?
Inga problem, vi har slam- och spolbilar.

Våra åkare, entreprenörer och grustäkter finns lokalt belägna i Jämtlands län.
Det ger oss möjlighet att skapa kostnadseffektiva lösningar till dig som kund.

reaxcer

063-57 45 00 • www.reaxcer.se

Bygdepeng blir riskkapital för småföretag

Vattenfall och Garantia (fd Kreditgarantiföreningen) förhandlar om en lösning där småföretag kan få tillgång till lån via vindkraftspengar.

– Ambitionen är att det ska bli en modell för hela branschen. Det här är första gången bygdepengen används så här säger, Ann-Mari Sandberg, styrelseledamot i Garantia.

Hon och styrelseledamoten Örjan Berglund har uppdraget att förhandla med Vattenfall för Garantias räkning. Avsikten är att företag exempelvis kan få hjälp med lån till eget kapital (främst nystartsföretag), lån till egen medfinansiering av konsultcheck, kompletterande toplån till investeringar eller rörelsekapital och kompletterande toplån för finansiering vid generationsskiften.

En del av de företag som investerar i

vindkraft inom de fyra nordligaste länen lämnar ett stöd för lokal utveckling till föreningar i vindkraftparkernas närhet. Stödet är frivilligt och lämnas för att skapa goodwill kring investeringen. Stödet har olika namn beroende på vem investeringen är men de vanligaste benämningarna är Stöd till Lokal Utveckling (SLU), "Bygdepeng", "Vindpeng" eller "Goodwillpeng".

Vattenfall och Garantia arbetar alltså med en ny modell för ändrad hantering av stödet. Syftet är att förbättra utfallet av de medel som avsätts till årliga utbetalningar till byar och byaföreningar med anledning av investeringar i vindkraftsanläggningar. Bygdepengen har knappast optimerat nyttan för lokalsamhället. Om de lokala företagen istället får ökade möjligheter till krediter kan det ge en

positiv spiral som stimulerar det lokala näringslivet i regionen. Föreningsstödet ska fortsatt finnas kvar, men till en mindre del än tidigare.

Den nya modellen för stöd till lokal utveckling innebär att ersätta huvuddelen av årliga utbetalningar av bygdepeng med en engångsutbetalning till Garantia. Avsikten med en större engångsutbetalning är att beloppet ska användas för utlåning till småföretag inom parkens arbetskraftsområde. Målgruppen är mikro-, små- och nystartsföretag, det vill säga de företag som har mycket svårt att hitta lånefinansiering över huvudet.

THÉRÈSE JUEL

– Vi vill på inget sätt konkurrera med bankerna utan istället bli ett fungerande komplement, säger Ann-Mari Sandberg.

Gamla regelverk sätter stopp för utbyggnad av vindkraft i Strömsund

Strömsunds kommuns veto stoppar en investering på 2,5 miljarder. Det och ett starkt motstånd från boende gjorde att en vindkraftprojektering på 20 miljoner från SCA blev pengar kastade i sjön. Intressekonflikten blev ett faktum när en ändringsbegäran från SCA kom att få bygga 220 meter höga torn och inte som tidigare 172 meter, som man redan hade tillstånd till.

Utvecklingen av vindkraftturbiner går snabbt och effekten blir högre hela tiden. I vindkraftparken Stamåsen del 2 i gränsområdet mot Västernorrland har kommunen godkänt 220 meter höga torn. Var det så att kommunen var tjurig när det blev ett veto som vandrade runt i olika domstolar, tills Svea Hovrätt kunde slå fast att kommunen hade rätt att lägga sitt veto.

– Nej, vi var inte tjuriga. Vi upplevde att man kohandlade med kommunen och ansåg att det handlade om helt nya verk när SCA kom in med en ändringsansökan, säger kommunalrådet Göran Bergström.

– Kommunen utgick från sin vindbruksplan som anger lägre höjder. Vi har gjort undantag men tyckte att 220 meter var för stort avsteg. Vi ville också få prövat om höjden på verken verkligen är en kommunal angelägenhet. Själva miljöprövningen utförs ju av andra. Dock har vi inte varit konsekventa när det gäller Stamåsen, säger kommunalrådet Göran Bergström som också hanterar näringslivsfrågor genom sitt ordförandeskap i Strömsunds utvecklingsbolag, SUAB.

– Jag har varit tillmötesgående, och

anser att vi måste ha en översiktsplan som stämmer överens med verkligheten. Strömsunds kommun har inte råd att säga nej till nya arbetstillfällen och etableringar i miljardklassen. Vi är för utbyggnad av förnybar energi och vill vara med att utveckla den där kommunen tillsammans med projektören vinner acceptans i bygderna, säger Göran Bergström.

– När jag träffade tjänstemän och politiker upplevde jag att Göran var positiv till vindprojektet på Bodhögarna. Däremot refererade tjänstemännen till den gamla översiktsplanen som medger 150 m turbiner, säger Milan Kolar, SCAs chef för Vindenergi.

– Nu är det val och frågan är parkerad. Det är ju inte så att alla är positiva till vindkraft i en kommun. Det är de som är negativa som hörs mest och politikerna lyssnar mer på dem. Nu är projektet nedlagt. Det går inte att göra något innan kommunen ändrar sin uppfattning om högre turbiner i Strömsunds kommun. Fram till dess är kommunen ointressant för ny vindkraftprojektering. Det sker en väldig utveckling hos leverantörerna av vindkraftturbiner. Trenden är tydlig med större generatorer och längre blad då man idag kan producera 80 – 90 % mer energi än om man bygger turbiner med en höjd på 172 meter. Hade man fått möjlighet att bygga ut Bodhögarna med moderna turbiner på 220 m hade antalet turbiner minskat till 50-55 från tidigare ansökan på 80 turbiner. Belysningen av turbiner och käll-ljudet hade varit densamma som för 172 m. Med högre turbiner hade miljöpåverkan minskat p

g a färre turbiner på samma yta, säger Milan Kolar.

De stora internationella investeringarna, i många fall utländska pensionsfonder som investerar i vindkraft gör det där man kan uppnå lönsamhet. Och då är det bara parker med högsta höjd och effektivaste turbiner som intresserar.

– I Strömsunds kommun handlar det om en gammal skrivning i översiktsplanen som föreskriver turbiner med maximal höjd 150 m. Kommunen har utbildning för vindkrafttekniker, men skapar inte fler möjligheter att få jobb inom kommunen för kommande nya vindparker, säger Milan Kolar.

– Vi har en stor utbyggnad i Åskälen. Det skapar jobb. Vi kommer att revidera översiktsplanen, men först efter valet, säger Göran Bergström.

Kommunen lyckades få tillbaka utbildningen av vindkrafttekniker som branschen skriker efter.

Just nu utbildas 16 studenter. Vindkraftparken Bodhögarna ligger i både Ragunda och Strömsunds kommuner, och beräkningen är att ett tiotal tekniker skulle behövas där. En investering i Bodhögarna hade inneburit en investering på ca 2,5 miljarder.

– Vi har förlorat två tillstånd nu, i Sollefteå och Strömsunds kommuner. Min uppfattning är att med den politik och de domar som faller i domstolar så är det föga troligt att Sverige kan nå en energiproduktion på 60 terrawatt-timmar från svensk vindkraft, vilket är den nivå som diskuteras för att göra Sverige fossilfritt 2045, samtidigt som man räknar med

Milan Kolar.

att den nuvarande svenska kärnkraften inte är i drift då. Regeringen måste fatta beslut, ta bort eller göra begränsningar i kommunernas vetorätt. Miljöprocesserna kan ta upp emot tio år vilket bör ske snabbare. Samtidigt bör spelreglerna inte ändras under pågående ansökan. Vi måste se över och diskutera hur vi når större acceptans för vindkraft, inte minst i Norrland. Vi måste samverka! Vindkraftverken byggs inte i Stockholm, avslutar SCAs vindenergichef Milan Kolar.

TEXT: INGER KRAFT ETZLER

Ånge
kommun

Vindkraften skapar möjligheter

Ånge är en av de kommuner i Norrland där vindkraft kommer att produceras

Byggandet av en vindpark innebär att det kommer stora kapitaltillströmningar till kommunen och det skapas arbetstillfällen.

Ånge kommun har startat upp projektet "Vindbruk i Haverö" med syfte att:

- Bidra till att så mycket som möjligt av investeringsmedlen stannar i kommunen eller dess närhet.
- Ta fram en utvecklingsplan för Haverö området.
- Samla kunskap och erfarenhet till framtida vindkraftsbyggen.

Under hösten och vintern kommer projektet genomföra studiebesök till andra vindkraftsparker samt ett antal Workshops som underlag till utvecklingsplan Haverö. För mer info, följ oss på facebook.com/vindbruk

Är du intresserad av projektet och dess arbete är du välkommen att höra av dig till Ånge kommuns projektledare *Bengt Strömgren* 072-525 9509 eller bengt.stromgren@ange.se

Är du Tekniskt intresserad och kan tänka dig att jobba på hög höjd kanske vindkraftstekniker är ett framtida yrke för dig. Vill du veta mer, kontakta projektet.

Kötttsjöns Gräv, drar nytta av vindkraften

Kötttsjöns Gräv, är entreprenörsföretaget som gått från noll till sexton anställda. Den högst belägna gården i Köttsjön, Väst i Berge, ligger vid vägs ände, men innan bilvägen till Borgvattnet byggdes på 1960-talet, utgick stigen mellan byarna härifrån.

Nu har Malin och Fredrik Nilssons företag Kötttsjöns Gräv sin bas på gården, där Fredrik har sina rötter sedan flera generationer. Hans föräldrar Marianne och Bengt bor inom synhåll, och han

och Malin huserar i ett stort timmerhus som ursprungligen har stått i Lungsjön, Ramsele.

– Fredrik tävlade i skotercross, backtävlingar och långlopp, och körde Polaris, vars generalagent hette Loxkel, och där jobbade jag som receptionist. När han skulle in och resonera eller förhandla var det alltid via mig. Det ledde till det ena efter det andra, och snart var vi ett par. Men då bytte han till att köra Arctic Cat istället, berättar Malin.

– Jag körde skotercross i 15 år, och

har många roliga minnen från de där åren, men två minnen jag gärna hade sluppit är dålig rygg och ett skadat knä. 1998 flyttade vi hit, och till att börja med jobbade jag ständigt nattskift på Jämtland i Stugun. Då jobbade Malin kvar på Loxkel, och vi möttes här på farstubron på morgnarna, så hon kunde överta bilen och köra till stan. Samtidigt lyckades jag, genom att byta bank, få lån till en begagnad 7-tons-grävmaskin. Snart kunde jag livnära mig enbart på grävning, och efter några år hade företaget växt så att Malin

Malin och Fredrik Nilsson.

behövdes som administratör, och hon slapp pendla till stan.

– Jag kommer från en företagarfamilj i Ottsjön, Föllinge. Pappa drev Ottsjöns snickeri, och det var bra med den bakgrunden, så jag visste hur det var att driva företag. Mina fem syskon bor kvar där, så jag är familjens svarta får som har flyttat. I de flesta förhållandena är det ju kvinnan som har lämnat sin barndomsbygd, för att det alls skulle bli något, menar Malin med ett skratt.

Jag nickar igenkännande över det Malin nyss sagt, och undrar om de har haft en strategi att företaget ska växa, eller om det bara har blivit så.

– Det har nog mest bara blivit så, säger Fredrik, men det är jätteroligt att vi kan sysselsätta folk på hemtrakten. Just nu är vi totalt 16 personer, varav 5 bor här i Köttsjön. Byn har förnygrats rejält på senaste tiden, och 11 av invånarna är under 30 år, avslutar han. Nu är alltså Kötttsjöns Gräv alltid på väg, men frågan är vart de är på väg. En stor arbetsplats är kraftledningsbytet mellan Storfinnforsen och Midskog, men vindkraftbyggena har också varit viktiga, med framförallt vägskötsel. Kötttsjöns Gräv är nu även ett av de företag som står på tå inför nästa fas i den redan beslutade vindkraftsetableringen, som lämpligt nog ligger ännu närmare Köttsjön.

Digitalisering ska minska elförbrukningen för elkunder i Härjedalen

Nu ger sig Fyrfasen energi in i en ny satsning där man tillsammans med moderbolaget Härjeåns Kraft AB gått in som delägare i Bright Energy AB som tillhandahåller en marknadsledande digital plattform för elkonsumenter.

Detta skapar förutsättningar för Fyrfasen Energis kunder att förstå och påverka sin egen elförbrukning och dess miljöpåverkan.

– Idag står frågan om hur vi ska utöka energiproduktionen från förnybara energikällor högst på samhällsagendan. Det är givetvis ett viktigt fokus för en hållbar framtid. Men den kanske allra viktigaste

frågan är hur vi inom branschen kan skapa förutsättningar för hur vi hushållar med energi under dygnet, säger Cecilia Norberg, VD för Härjeåns Kraft och dotterbolaget Fyrfasen Energi.

Den digitala plattformen möjliggör för kunden att automatiskt optimera till exempel värmesystem, elbilsaddning och smarta hem-produkter. På så sätt blir konsumenternas miljöpåverkan mindre och kostnaderna lägre.

– Vi ser ett stort värde i att kunna skapa en helhetslösning som svarar för våra kunders behov samtidigt som vi säkrar en värdefull dialog genom nya kommunikationskanaler. Som dessutom

öppnar upp för en närmare dialog med våra kunder där vi faktiskt kan prata med varandra. Därför väljer vi att samarbeta med Bright som redan nu kan visa upp en digital lösning som kan tillgodose dessa behov, säger Cecilia Norberg.

Den digitala plattformen är idag under utveckling och kommer att lanseras till Fyrfasens kunder efter årsskiftet.

– Det ska kännas bra i både plånbok och hjärta att vara kund hos Fyrfasen och denna digitala lösning tror vi kommer skapa ett stort värde för våra kunder i framtiden, avslutar Cecilia Norberg.

Cecilia Norberg, VD för Fyrfasen tror att den nya digitala plattform man satsar på kommer att gynna både företaget och konsumenten.

Ramsele
Konferens &
Forskarcentrum

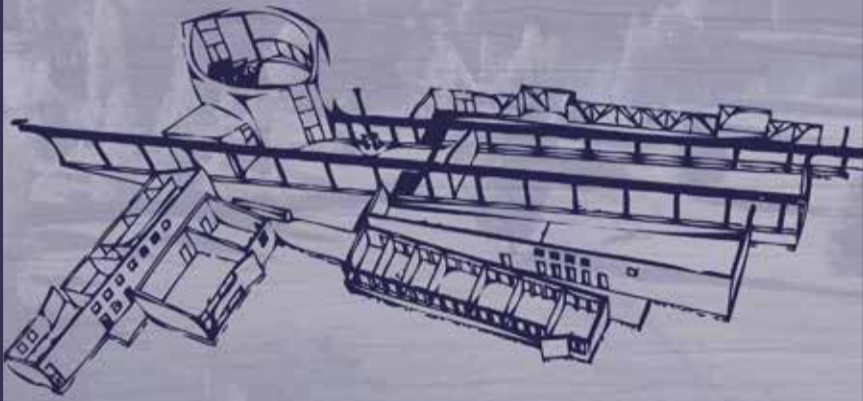
Möjligheternas hus

Konferenser: Konferensrum och hörsal

Restaurang: Lunch, catering, middagar

Hotellrum: Hotellstandard med pentry

Kontorsrum: Möblerade eller omöblerade

Tel: 010 - 476 77 50

Kägelbacken 6, 880 40 Ramsele

info@slaktforskarcentrum.se

www.slaktforskarcentrum.se

Dags att se över vinterdäcken!

- Omläggning
- Skiftning
- Balansering
- Däckhotell

Vi har däck för person-
bilar, lastbilar och
entreprenadmaskiner.

Nokian, Bridgestone, Summerstar
med fler märken.

RVM Ramsele Vulk & Maskin AB

0623-101 45

...mer än bara däck!

Strömsundsvägen 3 Ramsele • Månd-fred kl 07-17

Ni som letar vind

Vi har bra vindlägen och är
en erfaren och pålitlig partner!

Hör av er till mig om ni vill
utveckla förnybar energiproduktion
tillsammans med oss.

Milan Kolar, vindkraftschef, tfn 060-19 30 00

sca.com/vind

Ett verk om dagen till Munkflohögen

Blad i väntan på att komma på plats

Varje dag anländer ett helt komplett vindkraftverk till vindparken i Munkflohögen. Specialbyggda lastbilar kör i skytteltrafik från hamnen i Härnösand för att leverera Vestas torn och torndelar till "Munken". Senast vid årsskiftet ska 23 verk vara i drift. Entreprenadföretaget Stenger & Ibsen har nu lämnat Munkflohögen och flyttat en bit bort till Åskälen, där förberedelser för ytterligare 80 fundament pågår för fullt. Parkerna ligger mellan Östersund och Strömsunds kommuner.

Platschefen för Vasa Vind, Rolf Rubensson, berättar att tidplanen håller för vindkraftparken i Munkflohögen.

– Trots en regnig höst, snörik och kall

vinter och sedan en enorm värme har vi lyckats hålla takten. Nu närmast väntar kranarbeten för att resa tornen, och då gäller det att det inte blåser för mycket.

Just idag blåser det på 100 meters höjd 12 – 15 sekundmeter och gränsen för lyft är 9 meter i sekunden. Det är ingen tillfällighet att parkerna ligger där det blåser som mest. Jag har varit med om att få vänta i sex veckor innan det har varit möjligt att lyfta, säger Rolf Rubensson.

Det är logistik på hög nivå med högt säkerhetstänk när en vindkraftpark skapas.

– Vi har ett enormt gott samarbete här. Det är ett teamwork i allra högsta grad. Vi brukar tala om "planering, planering och improvisera", säger platschefen.

De stora transportererna med vindkraftverken hamnar mitt i älgjakten. Kontinuerligt sker möten med jägarna i Munkflohögen och Åskälen.

– Skogarna är stora och vi kan samsas. Vi får förståelse och har ett bra samarbete med jägarna och de sju jaktlag som jagar på området. Det har hittills skjutits bra med älg. Maskiner stör inte viltet, säger Rolf Rubensson, själv jägare som bara hunnit med två dagars jakt på andra jaktmarker för egen del.

Vasa Vind är nu igång med sin första vindkraftpark, och letar vidare efter andra projekt. Utmärkande för företaget är ambitionen att använda lokal arbetskraft och Rolf Rubensson berättar att en del av arbetskraften har hängt med honom se-

dan vindkraftparken i Havsnäs byggdes. Ett trettiotal grus- och betongbilar, dumpers och ett femtontal grävmaskiner som körs av både kvinnor och män. Numera är specialister från hela Europa på plats när det närmar sig resning av turbinerna. Personer som inte lämnar något åt slumpen, ingenting får gå fel. Därefter tar danska Vestas över drift och underhåll. Och det börjar produceras energi

TEXT OCH FOTO:
INGER KRAFT ETZLER

Databas för lokala företag kan ge snabba jobb

Vattenfall och Vindkraftcentrum lanserade hösten 2017 en databas, där lokala och regionala företagare kan registrera sig för att bli matchningsbara när Vattenfall bygger.

– Erfarenheten säger att minst 100 olika yrkeskategorier brukar involveras i en etablering av vindkraft. Vi vet också att det alltid kommer att behövas snabba insatser under anläggningstiden så här är det inte frågan om utan när det blir aktuellt, säger Jeanette Lundqvist, projektkommunikatör vid Vattenfall.

Vattenfall är efter flera års projektering nu igång med bygget av vindkraftparkerna Blakliden och Fäbodberget i Åsele

och Lycksele kommuner. Totalt 84 vindkraftverk beräknas tas i drift 2021/22. Den totala investeringen beräknas till 3,5 miljarder svenska kronor och det är en av de största landbaserade vindkraftsparkerna i Sverige.

– Vi har sedan förra året träffat lokala och regionala företag i olika forum, både i sådana som arrangerats av andra organisationer men också via egna träffar. En så stor investering kräver gediget samarbete på alla plan och här har Åsele och Lycksele kommuner varit till ovärderlig hjälp.

– Lokala företag agerar snabbt, har lokalkännedom och värdefulla nätverk vilket är mycket fördelaktigt när ett

behov uppstår. Vi kan inte garantera några uppdrag i förväg men det vi lovar är att göra företagen synliga gentemot våra huvudkontakter som exempelvis anläggningsentreprenaden.

Projektet pågår under flera år och mycket kan hända över tid. Därför är det viktigt att databasen fortsätter att fyllas på för att få vetskap om så många lokala aktörer som möjligt.

Vattenfalls nystiftade samarbete med Garantia (tidigare Kreditgarantiföreningen i Norr) med att tillföra ett större engångsbelopp som riskvilligt kapital till att användas för utlåning till småföretag inom vindkraftparkens arbetskraftsområde. Den nya modellen för "vindpeng"

Vi är väldigt måna om ett bra samarbete och dialog med våra intressentgrupper, säger Jeanette Lundqvist, projektkommunikatör vid Vattenfall.

är ännu ett bevis på Vattenfalls vilja att bidra till näringslivsutvecklingen i regionen.

THÉRÈSE JUEL

Skribent/skribenter i Härjedalen sökes till

Jämtlands Tidning

Du är kanske en journalist boende i Härjedalen och intresserad av att bevaka landskapet för Jämtlands Tidnings räkning.

Eller också är du någon som är road av att skriva och gillar att träffa människor och berätta om deras vardag, glädjeämnen och även motgångar!

JT är en prenumererad veckotidning som kommer ut varje torsdag.

Tidningen startade 2014 och har på tre år gått från noll till ca 3500 prenumeranter.

Vi bevakar hela Jämtlands län och har som mål att bli det största lokal nyhetsmediet i länet.

JT innehåller bara lokalt material från länets kommuner. Vi sätter den lilla människan först och vill vara din och andras röst i ett mediabrus som mest är olokalt!

Därför är vi 100 procent lokala och vill lyfta fram det lilla i det stora lokalt!

Vill du bli en av oss?

I så fall skicka en ansökan med löneanspråk till

ralph@jamtlandstidning.se

Frågor? Ring 070-5747290

Vi har under 10 års tid utfört schaktning och kabel-förläggning på vindparker. Vi utför alla typer av mark-entreprenader, bergsprängning och betongarbeten.

Vill du arbeta hos oss?

Vi söker ständigt nya medarbetare.

Ring Michael 070-326 03 40, Anders 070-655 29 23,
Emil 070-214 51 73 eller Thomas 070-326 54 57.

Projekt Vindstyrka

www.ragunda.se/vindstyrka

Ett samarbete mellan Ragunda Kommun och Energi-myndigheten!

Projektet arbetar för att ge större lokal nytta genom att vara en länk mellan allmänheten, föreningslivet, de lokala företagen och vindkraftsföretagen.

Våra mål är att medverka till att:

- Vindkraftsföretagen erbjuds lokala etableringsplatser för såväl kontor, bostäder, som uppställningsplatser.
- Tankbara hemvändare kontaktas och uppmuntras.
- Befintliga företag kan utöka sin verksamhet, samt till att nya skapas.
- Kommuninvånare utbildas för att bli anställningsbara.

Vill du veta mer? Kontakta oss!
naringsliv@ragunda.se eller Kundcenter 0696-68 20 00

Tillsammans skapar vi ett högre värde på din skog!

Teckna Norrskogs nya hållbarhetsavtal Träkronan så kan vi tillsammans optimera din skog och avkastning för ett långsiktigt hållbart skogsbruk. Ju mer du använder oss desto högre värde och avkastning: Du får högre timmerpremie från första kubiken, bättre rabatter och högre service.

Kontakta din skogsrådgivare idag

så berättar vi allt du behöver veta för att höja värdet på skogen.

p.s. Under veckorna 40-43 besöker vi 16 platser runt om i vårt område med föreläsningar och annat matnyttigt.

grundnorrskog.se

Är du intresserad av vindkraft?

Eolus Vind AB erbjuder försäljning av andelar i enskilda vindkraftverk såväl som hela verk och parker.

Eolus Vind AB är Sveriges första kommersiella vindkraftprojektör. Sedan starten 1990 har Eolus medverkat vid etableringen av över 540 vindkraftverk. Kunder till våra nyckelfärdiga anläggningar är markägare, skog- och lantbruksföretag, småföretag, ekonomiska föreningar och vindkraftskooperativ, energibolag, samt institutionella investerare.

Vill du veta mer? Kontakta oss för mer information om en grön och lönsam investering!

Katarina Tideman
010-199 88 25
katarina.tideman@eolusvind.com

Mikael Henriksson
010-199 88 40
mikael.henriksson@eolusvind.com

010-199 88 00 www.eolusvind.com Noterat på Nasdaq Stockholm

Vindkraftsmedel vänder missnöje till utveckling

”Störningspengar” har gett ett lyft i Handsjön som nu kunnat bekosta både vatten och el i bystugan, och fler idéer finns hur fonden ska användas.

När de första fem vindkraftsverken byggdes på Rätans Digerberget i Handsjöns närhet fördelades ersättningen mellan Rätan, Handsjön och Digerbergets väglyseförening. När Mullbergets vindkraftspark om 26 vindkraftverk uppfördes bildades Rätans Byalag som mottagare av kommande bygdemedel.

– Vid den tiden kände vi oss här i byn Handsjön minst sagt överkörda, då vi anser att vi har den största störningen, och ville i grunden ha ett eget avtal, säger Hans Bäckström.

Handsjön ligger längs Ljungans dalgång i Rätans gamla socken i södra Jämtland. På motsatta sidan av byn ligger Mullberget med 26 vindsnurror.

– Ingen av oss i byn hade nog riktigt förstått hur den här vindkraftsparken skulle komma att inkräkta på vår vardag. I dag vet vi desto mera. Vid en viss vindriktning omges vi av ett odefinierbart ljud på 35 decibel som inte går att stänga ute även om vi sätter in treglasfönster. Nattetid lyser vindkraftsparkens lampor och tar helt bort den tidigare stjärnklara natthimmels stillhet.

Idag är samarbetet bra med Mullbergs vind och Rätansbygdens byalag angående fördelningen av vindkraftsmedel. Det är nu bestämt att Handsjöns Skidklubb, Bystuga och Väglyseförening årligen får 30 procent av utdelningen från Mullberg Vind i så kallade störningspengar.

– I rena pengar tar vi emot minst 150000 kronor per år, vilket ger fantas-

Varje sommar arrangeras en fest vid Handsjöns bystuga. Gunnar Andersson håller i den populära auktionen.

tiska möjligheter till att utveckla byns gemenskap. Detta har nu påverkat många till att se möjligheter med den ersättning vi får, och diskussionerna kring Mullbergsparken har blivit mera positivt, fortsätter Hans Bäckström.

Förutom att en del av pengarna läggs i en fond för byns framtid där det finns många idéer hur byn ska förbättras har man fram till nu bland annat borrarat för vatten till bystugan, byggt ett pumphus, renoverat trapphus och kök samt även

satsat på ett 40-tal skyltar till sjön. Ersättningen täcker också elkostnad för bystuga och väglyse.

THÉRÈSE JUEL

Röjan kan bli resecentrum

Nya resor via Röjan till Rätansbygden och skidbackarna runt Vemdalen kanske kan bli verklighet genom vindkraftspengar. I november presenteras en studie om person- och turisttransporter med Röjans station som utgångspunkt.

– Rätansbygden ligger i direkt anslutning till Klövsjö och Vemdalen, som är Sveriges tredje största skidområde. Med tanke på att det under högsäsongen erbjuds bortåt 20000 turistbäddar kan en utveckling av tvärgående transportmöjligheter leda till oanade utvecklingsmöjligheter även för företag och boende i de omkringliggande bygderna, berättar Olle Lundgren, ordförande i Rätansbygdens byalag.

För några år sedan blev Röjans tågstation upprustad med stöd av Europeiska

Regionala Uvecklingsfonden för att möta de krav som Inlandsbanan AB utvecklat med nya tågturer. Under tiden som gått har stationen blivit en knutpunkt för de skidåkande turister som under vintersäsongen kommer söderifrån och vill till backarna runt Vemdalen. Nu påbörjas en studie som syftar till att utveckla person- och turisttransporter med Röjans station som utgångspunkt.

Med beviljade medel från Europeiska Jordbruksfonden för landsbygdutveckling satsar man nu på en förstudie om att utveckla de turistiska transportmöjligheterna och de fasta boendes behov av arbetsresor, serviceresor och rekreationsresor. Uppdraget till att finna de innovativa och samtidigt miljövänliga resorna har gått till det konsultföretag på Frösön

som tidigare utredde Inlandsbanans möjligheter till utvecklad kollektivtrafik.

– Vi tar oss an uppgiften med öppna sinnen för här gäller det ju att komma fram till någonting som ingen annan kommit fram till tidigare, berättar Katarina Nyberg Finn som tillsammans med sin kollega Hanna Falkenström sedan några veckor tillbaka är i full gång med att samla material till studien. Studiens resultat och en kostnads kalkyl presenteras i slutet av november.

– Blir det som vi hoppas kommer nästa steg i en utveckling av dessa transporter delvis att kunna finansieras ur de medel Rätansbygdens byalag enligt avtal får från Mullbergs vind, avslöjar Olle Lundgren.

Olle Lundgren, ordförande i Rätansbygdens byalag

THÉRÈSE JUEL

Välkommen att bli aktieägare i

Jämtlands Tidning

Vi bjuder in dig som vill vara med och utveckla länet att köpa aktier.

JT erbjuder nära och småkallig lokaljournalistik. Detta i en tid när storskalighet och brist på lokal närvaro utmärker de stora mediahusen. JT går mot strömmen för att erbjuda de jämtländska läsarna, den exklusiva och lokala journalistiken.

Ju bättre det går för företagen i vår region, desto bättre blir förutsättningarna för människor att bo och leva här. Det ger jobb och skattepengar till vård, skola och omsorg.

Det lokala ägandet spelar roll. En ägare som själv trivs här och månår om länet kommer inte plötsligt att säga upp anställda för att flytta produktionen någon annanstans.

AB Jämtlands Tidning är det lokala alternativet för dig som bryr dig om hur det går för länet och dess invånare.

Pengarna från nyemissionen ska i första hand användas till att utveckla det journalistiska innehållet i våra produkter genom att fortsätta anställa lokalredaktörer runt om i länet.

Det finns möjlighet att teckna sig för minimum 10 aktier då till ett värde av 2000 kr från och med den 5 juli 2018.

Välkommen att anmäla ditt intresse att delta i nyemissionen!

Gå in på vår hemsida www.jamtlandstidning.se eller ring 070-583 82 80 eller skriv till Jämtlands tidning, Odensalagatan 39D, 831 47 Östersund

www.jamtlandstidning.se

Sprängning i Binböle m.m - följ vårt arbete på Facebook

Vi krossar berg med moderna transportabla verk och levererar grus från våra egna tåcker i Binböle, Kallsta och Torsboda!

Frölén Kross AB

Frågor och beställning till Maria:
0611-214 40, 070-654 72 70

www.frolenkross.se

Vinterdäck

Vi har däck i alla prisklasser!
Continental, Nokian, Nordman, General, Nexen.

195/65x15 Pris från 895:- 205/55x16 Pris från 1050:-
205/60x16 Pris från 1095:- 225/50x17 Pris från 1395:-

Alla priser är inklusive moms, montering och balansering.

Vi har däckhotell

Välkommen att förvara dina däck hos oss så tar vi hand om dem mellan säsongerna. **Pris 500:- per säsong.** I priset ingår moms, montering på din bil, tvättning, förvaring och försäkring.

Boka tid redan nu!

Östersundsvägen 61 Lit • 0642-442 20 • www.stigsmaskin.se

**Stigs
Maskin**

Njut av lugn och naturskön miljö vid Ångermanälvens strandkant

På Nya Åsele Wårdshus bor du bekvämt i något av våra 80 hotellrum. Här finns enkelrum, dubbelrum, familjerum och sviter med varierat utseende och inredning.

Restaurangen är hjärtat i verksamheten. Med passion för god mat och service vill ägaren och köksmästaren Bernt Ferb med restaurangens höga kvalitet erbjuda gästerna en meny som passar alla.

Restaurangen öppen måndag-fredag:
Frukost 06.30-10.00
Lunch 11.00-15.00
Middag för hotellgäster 19.00-20.00

Vårdshusvägen 1 Åsele
www.aselewardshus.com • 0941-662 55
Reception: Mån-sön 06.00-22.00

ÅSELE WÄRDSHUS
HOTELL, KONFERENS & NÖJE

På Mittuniversitetet ger solen egen el

På fem år har solcellsbranschen i Sverige växt med cirka 50 procent per år. I fjol installerades det ungefär 0,1 gigawatt solcellseffekt över hela landet. Det innebär att Sverige utgör en promille av världsmarknaden. Om 20 år kommer el från solceller att utgöra minst 30 procent av energimixen i hela världen.

För fyra år sedan inleddes ett provprojekt på universitetsområdet A4 Campus i Östersund. Man installerade fyra typer av solceller på taket på Hus P i syfte att utvärdera dem. Utvärderingen visar att det fungerar ganska bra med solen i Östersund. Det är viktigt att titta på vilken typ av solcell som passar bäst för vårt kalla och molniga väder, menar Thomas Fuchs, VD på A4 Campus.

–Under vintern så ger det på ganska bra med energi från solpanelerna eftersom det är så pass kallt i Östersund. Solen reflekteras mot snön. När det är kallt och det blir väldigt hög solinstrålning fungerar solcellen allra bäst. Då kyls den av och kan ge mer energi, förklarar han.

På A4 Campus undersöks det även vilka material som finns i solcellerna. Ett ganska vanligt ämne är kadmium som är miljöfarligt och bör undvikas. De fyra solceller som nu finns på området innehåller extremt lite kadmium, säger Thomas som också berättar att solcellerna som köpts till områdets nya bygge, Hus, OK, inte innehåller något kadmium alls.

I och med att det nya huset byggs kommer det att bli lättare att nyttja solen ännu mer och försörja husen. Thomas berättar koncist om det nya byggprojektets betydelse för framtiden:

–Vi kommer att kunna tillhandahålla mer energi som är klimatsmart. Dessutom håller vi på att miljöcertifiera våra hus. Då är det en pluspost att vi kan producera egen el till dom så att vi inte behöver köpa det utanför området.

Varje solpanel måste mätas för att det ska vara möjligt att se om den fungerar eller inte. Thomas Fuchs berättar ett att fåtal solpaneler på hus P en gång slutade fungera. I och med att varje panel mäts individuellt var det lätt att se vilka som inte gav någon energi. Mätningarna sker hela tiden och i dagsläget finns det runt 100 solceller på A4 Campus, men planen är att man ska komplettera med ytterligare 174 stycken på Hus OK. Här inne ska det sättas upp skärmar som både visar elproduktion och elförbrukning.

–Det som är nytt är att vi under bygg-tiden producerar egen el.

Huset kommer delvis kunna vara försörjt av egen el till byggkranar, maskiner och uppvärmning, säger Thomas Fuchs med stolthet i rösten.

OK-huset står färdigt för inflyttning första juli nästa år

STINA MILLNER PALMQVIST

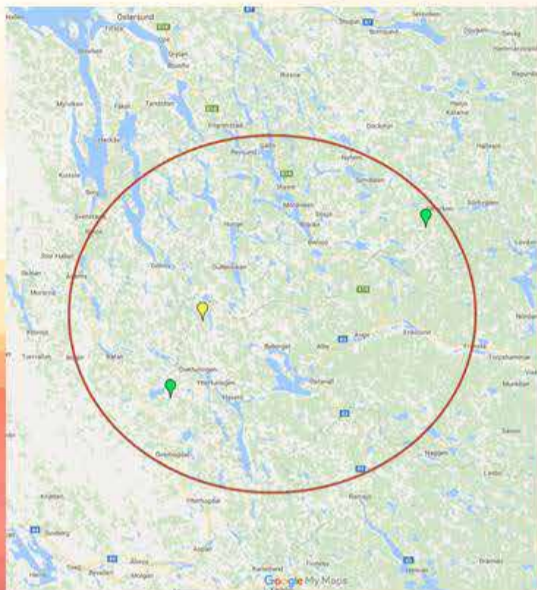

OK-huset står färdigt för inflyttning första juli nästa år. Där ska då finnas 174 stycken solpaneler som ger el.

Nu monteras det solceller för fullt på campusområdet i Östersund

Nu bygger vi vårt nya Servicecenter i Överturingen

Vi söker personal

Helt nya likväl som erfarna vindkraftstekniker och någon som kan leda hela teamet under lång tid framöver.

Se mer om tjänsten här; <https://youcru.it/C1lytJ>

Siemens Gamesa levererar 56 stycken 4.2 MW turbiner till det pågående vindkraftsprojektet i Överturingen. Vindparkerna Storflötten och Länsterhöjden beräknas vara färdigbyggda årsskiftet 19-20. Sedan tidigare har vi serviceavtal på 26 turbiner i Mullberg, nu får vi ett ännu större område att täcka.

Siemens Gamesa Renewable Energy är ledande leverantör av vindkraftslösningar till kunder över hela världen. En nyckelspelare och innovativ pionjär inom den förnyelsebara energisektorn med installerade produkter och teknologi i mer än 90 länder, med 25 000 anställda. Bolaget skapades 2017 genom en fusion mellan Siemens Wind Power och Gamesa. Mer information kan hittas på <https://siemensgamesa.com>.

SIEMENS Gamesa
RENEWABLE ENERGY

**Lokal återbäring,
ökad sysselsättning,
delägarskap,
miljöhänsyn
för kommande
generationer.**

JÄMT VIND

www.jamtvind.se

Vindkrafttekniker, framtidens yrke

Klätterexperten Mattias Malmqvist (Foto: Peter Sjöman)

Therese och Christian Wennerberg, dotter och far på samma utbildning

Demonstration av evakuering från tornet i Ulriksfors

Taggade elever som utbildar sig till vindkrafttekniker vid Hjalmar Strömerskolan varvar teori med praktik under studietiden som tog sin början i höstas. Yrkeskoleutbildningen har nu femton elever i åldrarna mellan 19 och 50 år. Säkerhet är i fokus när eleverna ska lära sig första hjälpen, att kunna evakuera hängande i rep från höga höjder, att kunna hjälpa varandra i nödsituationer, brand och ergonomi, allt kunskaper som krävs när de ska jobba med vindkraft.

De här lektionerna som ges av företaget Klätterteknik pågår i Ulriksfors f d fängelse utanför Strömsund, där bevakningstornet bjuder på höjden. Elevernas motiv för att söka sig till utbildningen varierar.

– Det var mitt intresse för förnybar energi. Hur ska vi annars klara oss utan kärnkraft, säger Nils Johansson.

Therese Wennerberg berättar att hon velat söka tidigare, men att utbildningen då inte fanns kvar.

Det blev ett uppehåll i Strömsund under två år, men behovet av vindkrafttekniker är skriande, och slutligen fick

kommunen tillstånd av Yrkeskolemyndigheten att starta utbildningen igen.

– Det var min pappa som uppmanade mig att söka igen, och nu går vi här båda två, skrattar Therese som tidigare arbetat i industrin efter att ha gått ut gymnasiet. Pappan, Christian Wennerberg från Lillviken, ser nöjd ut över att dela pluggandet med sin dotter. Tre unga killar som tog studenten i våras med studier i el-energi i bagaget finns på plats. En av dem som klarat antagningskraven till utbildningen är Mohammad Ameni, ursprungligen från Afghanistan och som gått i skolan både i Backe och gymnasiet i Strömsund. Nu är han i början av sin karriär i det svenska samhället. En annan elev säger att han går utbildningen för att kunna bo kvar i Strömsund. När utbildningen är avklarad kommer det säkerligen att finnas arbete för alla som ska utbildas.

Jobb i Norge, Sverige eller rentav på hemmaplan i någon av vindkraftparkerna lockar. Först ska certifieringen klaras av. I bakgrunden finns branschorganisation Global Wind Organisationen (GWO) som grundats av ledande vindkraftin-

tressenter för att "skapa en säker och produktiv arbetskraft", som det står att läsa på deras hemsida. Kunskaper och färdigheter ska efter utbildningen kollas varannat år och att undervisningen håller måttet kontrolleras av KIWA Inspecta. Två instruktörer från företaget Klätterteknik svarar för undervisningen i säker klättring, säkerhetsfrågor i allmänhet, första hjälpen, brandskydd och ergonomi.

– Det är krav på att utbildningen ska ge de här kunskaperna. De här eleverna kan ju inte förvänta sig räddningstjänstens hjälp i samma utsträckning. Arbetsmiljön kräver ökade kunskaper. Man måste kunna agera på reflex, säger Peter Sjöman från Klätterteknik.

Mattias Malmqvist är hans kollega med klättringsbakgrund och som ägnar sig åt sportklättring på fritiden. Det är väldigt annorlunda jämfört med arbetsklättring där säkerhetsmarginalerna är mycket större.

– Det gäller att ha både hängslen och livrem så att man är helsäkrad, säger han.

Riksanalys ska ske före varje arbetspass, t ex med tanke på väder och vind. Så får eleverna en demonstration om vad de ska få vara med om i kursen. Jobbet som väntar kan innebära evakuering både inifrån ett torn och utanför. Instruktörerna visar hur en evakuering från tornet i Ulriksfors går till, kopplat till kunskapen om "arbeten hängandes i rep". I repet hänger en tapper Peter Sjöman, som säger att han lider av höjdskräck, men som hanteras med säker hand av den vane klättraren Mattias. Säkerhet framför allt!

– Jag blir taggad, säger en förväntansfull elev och ser fram emot att få prova på själv. Hon är en av fem tjejer som vill bli vindkrafttekniker.

– Vi har fått fem års tillstånd av Yrkeskolemyndigheten att fortsätta med utbildningen av vindkrafttekniker! Nästa höst är det intagning igen, säger Jenny Frank, utbildningsledare på Hjalmar Strömerskolan.

© PS-Truckphotos 2014

Energi på väg!

Din kompletta leverantör av eldningsolja, diesel, kem och smörjmedel.

Vi levererar direkt till dig med egna tankbilar; automatfyllning med eldningsolja till ditt hus, eller drivmedel till din maskin varje vecka.

Vårt samarbete med Skelleftebränslen gör att vi verkar lokalt i Norrland.

Mobil

Magnussons
magnussonstransport.se

Peter/Kristian 070-314 48 81 Sollefteå-Strömsund
Fredrik/Jimmy 070-314 48 63 • Kontor Ö-vik 0660-846 00
Lars-Olov 070-651 38 12 • Pernilla 070-651 01 58

BigRiverCamp HOTEL & SPA

Boende i hotell eller stuga

- Spa med pool, bastu och bar
- Massage och spa-behandlingar
- Fullt utrustade konferenssalar för upp till 100 personer
- Företagsevent
- Fyrhjulingsuthyrning
- Snöskoteruthyrning
- Nära till skoterleder och fiskevatten
- Butik med skoter- och profilkläder

Pub med trubadur
på lördagkvällar

Viltinspirerat julbord 450:-/person

10:-/år för barn upp till 12 år.
Serveras fred-lör kl 18.00-20.00
den 30 nov-1 dec, 7-8 dec,
14-15 dec, 21-22 dec.
Andra datum går
också att boka.

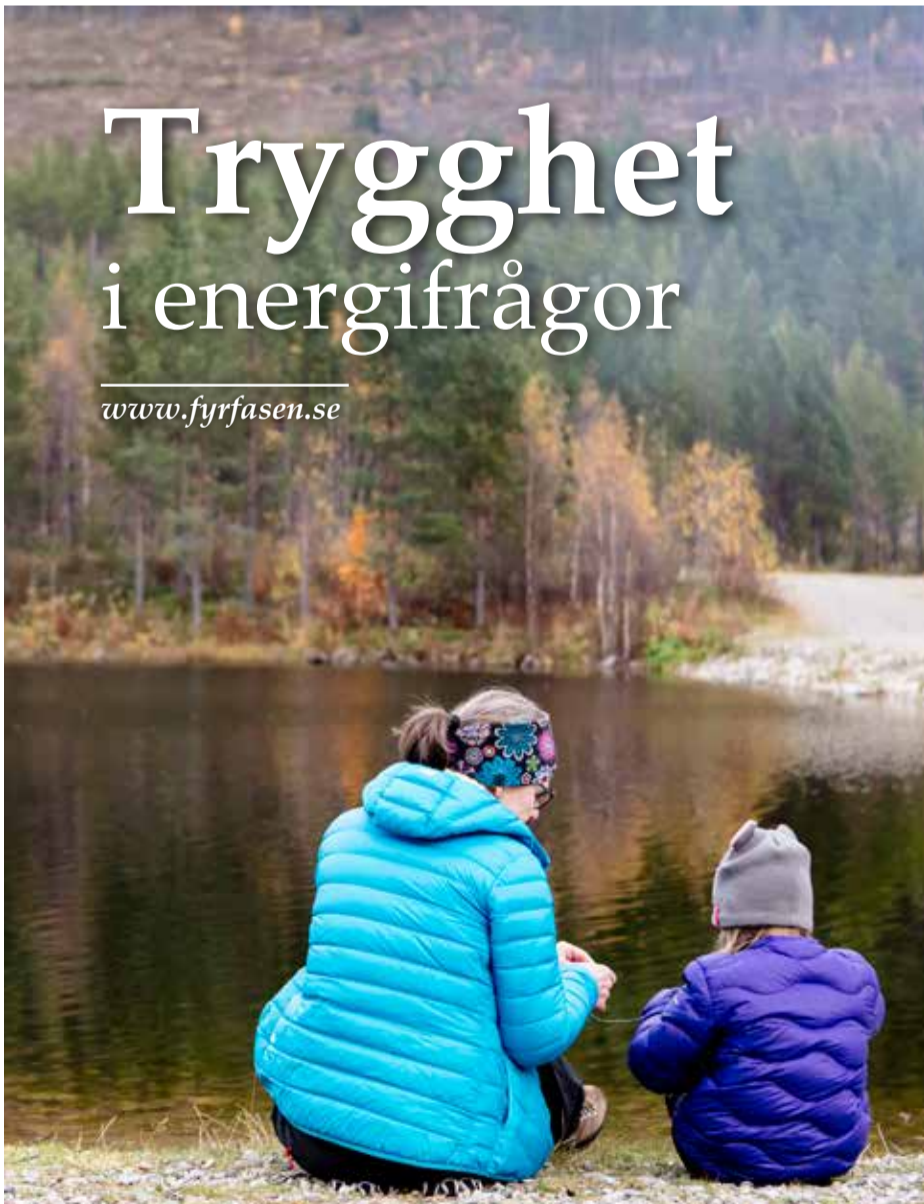

På fredagar kan
tomten titta fram
med julklappar
till barnen

Info och bokning 0645-220 00
www.bigrivercamp.se
info@bigrivercamp.se

Trygghet i energifrågor

www.fyrfasen.se

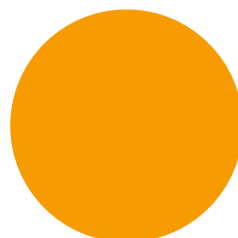
Fyrfasen Energi

Information om dina konsumenträttigheter, vår klagomålshandling och hjälp med tvistlösning, finner du på www.fyrfasen.se

MINSKA DINA ELKOSTNADER MED SOLEL

JN Solar har byggt solcellsanläggningar i Jämtland sedan 2012 och har hittills levererat över 400 solcellsanläggningar i Södra Norrland. Vi bygger nyckelfärdiga anläggningar i alla tänkbara storlekar. Privatperson, Företag, Förening eller Offentlig verksamhet, vi har lösningarna för er. Funderar du över kombinationen elbil och solceller? Fråga oss, vi kan. Stödet till soler är idag 30 % av totala installationskostnaden för privatpersoner och företag, vi hjälper våra kunder med ansökningshandlingar.

JN Solar
solcellsanläggningar

Sven 0706 - 62 98 02 info@jnsolar.se
Johan 0706 - 62 98 61 jnsolar.se

Har du råd
att vara utan
solceller?

Vindstyrka lyfter Borgvattnet

Nytt vindprojekt i Ragunda ska skapa jobb

Ragunda kommun vill genom ett projekt med fyra ben skapa fler jobb till lokala entreprenörer. Man siktar också på att skapa förutsättningar för elintensiva företag med digitala förtecken att etablera sig.

– Projektet som startade 12 september siktar på att ge boende samt lokala entreprenörer och företag ökade förutsättningar att erbjuda sina tjänster i vindkraftbranschen, säger Anna-Märta Johansson som är näringslivs- och landsbygdsutvecklare hos Ragunda kommun.

Just nu planeras för fler vindsnurror inom de områden i trakterna av Borgvattnet i östra Jämtland som pekas ut som lämpliga för ytterligare vindkraftsutbyggnad. Och där vill Ragunda kommun hänga på. Fast inte genom att bygga egen vindkraft. Istället vill man, genom ett projekt döpt till Ragunda Vindstyrka, öka den lokala nyttan som den tillkommande vindkraftutbyggnaden kan ge.

– Vi kommer bland annat att titta på behovet av kompetensförsörjning och utbildningsinsatser som nycklar för att skapa lokala arbetstillfällen kopplat till

vindkraftsatsningarna.

Syftet med Ragunda Vindstyrka är att göra ett grundligt förberedande arbete inför och i samband med byggstart av vindpark Viking, cirka 100 verk, i Ragunda och Sollefteå kommuner.

För att förverkliga projektet har kommunen tilldelats 252 000 kronor från Energimyndigheten. Kommunen själv skjuter till 225 000 kronor. Medlen skall täcka lönekostnaden för den person som nyligen projektanställts lokalt. Inom ramen för projektet kommer att nära samarbete att göras med Vindkraftcentrum och andra projekt i regionen som ingår i "Nätverket för vindbruk", bland annat i Lungsjön, Sollefteå kommun samt det projekt som drivs av Ånge kommun i Haverö.

När Ragunda Vindstyrka avslutas den 31 december 2019 hoppas kommunen att minst hälften av årsarbetstillfällena under bygg- och anläggningstiden skall utgöras av regional arbetskraft. Man siktar även på att minst femton personer bosatta inom kommunen, gärna i byarna inom Borgvattets socken, påbörjat tekni-

kerutbildning då projektet också har som mål att verka för att minst tio årsarbets-tillfällen skapas inför vindkraftparkens fortsatta drift.

– Dessutom har vi som mål att befintliga företag utvecklar nya verksamhetsområden kopplat till vindkraftutbyggnaden. Ett annat alternativ som vi också uppmanar är det skapas nya lokala företag med bäring mot vindkraft, säger Anna-Märta Johansson och tillägger att projektet även omfattar en viktig bygdeutvecklande del där man tillsammans med Borgvattenbygdens invånare siktar på att göra en utvecklingsplan med målet att byggtidens förväntade ekonomiska uppsving ger ett bestående tillskott för service- och besöksnäringarna.

Fast den mest spännande delen i Ragunda Vindstyrka måste utan tvekan vara målet att förmå elintensiva tjänsteföretag att etablera sig lokalt.

– Ja, varför inte. Istället för att överföra elkraft genom långa ledningar till en avlägsen plats måste det vara betydligt smartare att företagen ligger där elströmmen produceras. För att det skall bli verklighet samverkar vi med bland annat Östersunds- och Sollefteå kommuner

Anna-Märta Johansson jobbar med att få avknoppningar från vindkraftsinvesteringarna till kommunen

samt de särskilda etableringsbolagen Power Region, Big Green Data samt Node Pole. Att låta elintensiva företag med digitala förtecken etablera sig kan bli det verkliga lyftet för den här bygden, avslutar Anna-Märta Johansson.

PER ERICSSON

Lågtflygande plan stoppar vindkraft

Flygvapnet säger nej till vindkraft i stora områden då man vill kunna flyga på 20 meters höjd.

Hela vindkraftbranschen arbetar med områden som har särskild betydelse för totalförsvaret. Det beslut som fattades för att skydda flygvapnets områden för lågtflygning, berör stora delar av landytan som kan vara aktuella för vindkraftbyggen.

Lars Thomsson är en av fyra vindkraftsamordnare i Miljö- och energidepartementet.

– Det här beslutet är helt enkelt obalanserat och blockerar extremt mycket. Restriktionsområdena ökar från 30 till 45 % av Sveriges yta och de nya lågtflygningsområdena täcker 15 % av Sveriges landyta. Forsvarsmakten äventyrar möjligheterna att nå de klimat- och energipolitiska målen. Jag har visat på konsekvenserna vid en föredragning hos departementet och anser att det i praktiken blir ett stopp för nya vindkraftverk, säger Lars Thomsson.

– Det handlar om en svår utmaning

samband med tillståndsprocessen, säger Anders Jansson som är tillståndsspecialist hos Vattenfall Vindkraft AB.

Han uppger att det är Svensk vindenergi som driver frågan för branschens räkning och att projektörer får hantera frågan i varje enskilt projekt.

– Det är också en sak för länsstyrelserna som handlar om hur de ska ta i frågan om en tillståndsprövning kommer in till dem. När beslutet togs uttryckte försvaret det som ett "allmänintresse/lågtflyg" och det tillkom lågtflygområden som täcker en stor del av Sverige, nästan hela Norrbotten, delar av Värmland och Dalarna och några områden också söderut. Det är ju inte så att försvaret säger stopp, men det skapar problem och frågetecken om hur vi ska tolka det, säger Anders Jansson.

Just nu bygger Vattenfall i Åsele och Lycksele kommuner, Blakliden och Fäbodberget vindkraftanläggningar. Under åren fram till 2022 uppförs 84 vindkraftverk som tillsammans blir Vattenfalls hittills största landbaserade vindkraftspark. Detta är ett samarbete med Blakliden och Fäbodberget Wind AB.

Världens klimatutsläpp kan halveras till 2030 – och Sverige kan gå före

Världens utsläpp av växthusgaser kan halveras till år 2030. Det visar en ny rapport där bland annat svenske miljöprofessorn Johan Rockström deltagit. Rapporten slår fast att sol- och vindkraft ökar exponentiellt med en fördubbling ungefär vart fjärde år, något som forskarna inte väntade sig. Om takten håller i sig kan mängden elektricitet från fossila energikällor halveras till 2030.

Den positiva utvecklingen som rapporten beskriver pågår inte minst i Sverige. Här beräknas vindkraftsproduktionen öka från 17,6 till ca 30 TWh, mellan åren 2017 och 2021. Det möjliggör för Sverige att öka exporten av el till Europa och tränga undan fossil el.

– Varje ytterligare terawattimme svensk förnybar el som produceras kan minska utsläppen med omkring 750 000 ton i det europeiska elsystemet. Trots det återstår fortfarande många hinder för

utbyggnaden som den nya regeringen bör undanröja skyndsamt, säger Charlotte Unger Larson, Vd Svensk Vindenergi.

Boston Consulting Group har på Skellefteå Krafts uppdrag gjort en rapport om värdet av omställningen till förnybar elproduktion i Sverige.

– Slutsatsen är att omställningen är en god affär för Sverige. För varje investerad krona får samhället tillbaka fyra, säger Hans Kreisel, koncernchef Skellefteå Kraft.

Bakom ökningen av vindkraftsproduktionen mellan 2017 och 2021 ligger investeringsbeslut på tillsammans över 35 miljarder kronor. För att nå 2040-målet behöver vindkraften nå en årsproduktion motsvarande 70 TWh vilket för med sig investeringar om över 200 miljarder kronor bara i vindkraft. Detta innebär att vind- och vattenkraft tillsammans kommer att stå för ca 90 procent av elanvändningen år 2040, enligt branschens bedömning.

**MOBILBETONG
I ÅNGE AB**

Här finns sand, grus, singel och matjord till försäljning, en byggmaskinsuthyrning, och givetvis betong. Dessutom hjälper vi gärna till med traktortjänster, lastning, lossning, utkörning av grus etc

www.angebetong.se

**Utbildningar inom väg, maskin,
industri och transport-brancherna**

MUEK

Mathias Utbildning/Entreprenad Konsult

**Utbildning, rådgivning och säkerhet
inom transport, lager & industri**

Farligt gods, Rådgivning, ADR, YKB, Arbete på väg, Heta arbeten, Truck, Kran/Travers, Säkra lyft, Fallskydd, HLR, ESA14, Skylift/Mobila arbetsplattformar.

STUKAB
UTBILDNING & SÄKERHET

TEL 070-643 94 27
E-POST info@stukab.se

Markarbeten och vägmateriäl

- Brytning/restaurering av skogsväg
- Förstärknings- och markarbeten
- Skutslagning med hydraulhammare
- Buskröjning
- Försäljning av bergmateriäl

Ett stort företag i litet format • www.bredmo.se
Henrik 070-221 99 50 • Erik 070-213 95 80

BRÖDERNA
EDMO AB
RAMSELE • VÄG & MARK

**Öppet alla dagar
9.00-20.00**

SVENSKA SPEL

ICA Nära Ramsele
Storgatan 7 Ramsele
0623-100 12

ICA
nära

Mekonomen **BILVERKSTAD**

Tillbehör och reservdelar
Ramsele Rep & Mek AB

Krångevägen 1 Ramsele • 0623-107 60
Mån-tors 7.30-16.30, fre 7.30-15.00. Lunch 12-13.

COLABITOIL
HVO 100 100% Fossilfri diesel

Tel. 0771-10 10 40 www.colabitoil.com

**Rådgivning som
gör skillnad**

Vi tillhandahåller både egna och upphandlade försäkringslösningar. Både inom liv och sakförsäkringar för små och medelstora företag.

Söderberg & Partners

Niklas Sivertsson
0670-120 55
niklas.sivertsson@soderbergpartners.se
Grand Hotell Bredgårdsgatan 4
833 31 Strömsund

HYDROSCAND
SLANG OCH LEDNINGSKOMPONENTER

DIN NÄRMASTE
SLANGSERVICE

Vi står redo att hjälpa dig när slangen går sönder!

På **Hydroscand** levererar och monterar vi slang och ledningsskomponenter till industrier, skogsbrukare, jordbrukare, åkerier och andra kundgrupper.

Vi vet att driftstopp kostar pengar och gör därför alltid vårt yttersta för att lösa kundernas problem snabbt och effektivt.

Varmt välkommen till
Hydroscand i Östersund!

HYDROSCAND
SLANG OCH LEDNINGSKOMPONENTER
hydroscand.se

På väg mot en fossilfri framtid

Just nu bygger vi
vattenfall.se/blaklidenvind
vattenfall.se/fabodbergetvind

VATTENFALL

Bispgården samarbetar med universitet

BTC, Bispgården Tekniska College, inleder samarbete med Vattenfall Universitet och får därmed bättre resurser. BTC bedriver gymnasieutbildning för blivande elektriker inom distribution och underhåll av högspänningsanläggningar.

– Det här innebär att vår utbildning tar ett stort steg framåt, säger en glad Anders Ljung, vd vid Fors Industrier AB, och som även är ordförande i den styrelse med representanter från svensk elkraftproduktion och näringslivet som leder BTC.

Avtalet som skrivs på av BTC och Vattenfall Universitetet öppnar för samarbete med ett flertal tekniska högskolor och universitet runt om i landet. Bland annat KTH i Stockholm, Chalmers i Göteborg, Umeå Universitet, ett antal Yrkehögskoleutbildningar samt gymnasier i Trollhättan och Jokkmokk.

För mindre än ett år sedan invigde BTC ett övningsfält för El- och energi-programmet som gjorde det möjligt att erbjuda eleverna en komplett utbildning på hemmaplan i Bispgården. Tillsammans med det ingångna avtalet öppnas nu ytterligare nya möjligheter för BTC.

– Samarbetet med Vattenfall Universitet innebär att utbildningen vid BTC

höjs flera snäpp. Redan nu ligger skolan strategiskt mitt i landet med omfattande elproduktion i närmiljön. Avtalet ger oss nya stora möjligheter att utveckla skolans undervisning, bland annat med kunskapsinhämtande och laborationer på andra platser. Jag ser också att utbildningen tar ett stort steg framåt då vi även tillförs lärarkompetenser för specifika kravutbildningar. För vår del blir det ett ordentligt lyft, dels att det tillförs resurser till skolan men också naturligtvis marknadsföringsvärdet av att vara en av tre gymnasieskolor i landet som Vattenfall Universitet samarbetar med, konstaterar Anders Ljung och tillägger att det precis ingångna utbildningssamarbetet gynnar både det lokala näringslivet och svensk kraftproduktion, då inte minst utbyggnaden av vindkraft och den påbörjade renoveringen av de svenska stamnäten för överföring av högspänd el gör att utbildade distributionselektriker efterfrågas på arbetsmarknaden.

PER ERICSSON

Nytt övningsfält för utbildning kring högspänningsel i Bispgården. Foto: Carolina Berggren, BTC

Vindbruk i Haverö för lokal utveckling

Ånge kommun lär sig via Vindbruk i Haverö

Hur kan vindkraftutbyggnaden ge så mycket lokal utveckling som möjligt? Det är temat för Ånge kommuns projekt Vindbruk i Haverö.

– Det byggs mycket vindkraft och vi vill se hur vi långsiktigt kan ta vara på de pengar och arbetstillfällen som kommer in, säger projektledaren Bengt Strömgren.

Markarbetena för vindkraftsparken i Haverö är igång och tornen kommer på plats under 2019. När verken tas i drift ska en del av intäkterna tillfalla bygden. Projektet Vindbruk i Haverö drivs av Ånge kommun och har två huvudspår:

– Att lokala företagare ska erbjuda tjänster till bygget, och att ta fram en utvecklingsplan för Haveröområdet tillsammans med dem som bor där, säger

Bengt.

I det ingår att bilda en förening som kan förvalta vindkraftpengar.

– Investeringen är på 2,7 miljarder kronor och bygden får sedan återbäring i alla år som vindkraftsparken är i drift. Det innebär att det kommer att bli mycket pengar att satsa på långsiktig utveckling, säger Bengt.

Bland idéerna finns boende och service, exempelvis att rusta det gamla äldreboendet för att skapa nya bostäder. Om någon investerar i bostäder för vindkraftbyggare så kan dessa efter byggtiden kanske bli bostäder för unga och äldre och bidra till positiva flyttkedjor, eller för turister vilket ger underlag för utveckling av besöksnäringen.

Även de pengar som tjänas under byggtiden kan ge långsiktiga effekter.

– Vi har haft sju informationsmöten och ett antal företag ska sälja städtjän-

ter, mat och husrum, men vi skulle gärna se att de blir fler. Maskinföretag kan investera en del av vinsten i grävare, traktorer och dumprar, som kan användas i andra byggen. Det blir ju förmodligen fler vindkraftsbyggen i Norrland. Har man gjort bra insatser tidigare finns det stor chans att få vara med i kommande projekt, säger Bengt.

Ånge kommun har sagt ja till inte mindre än 11 vindparker inom kommunen.

– Alla blir troligen inte av, men det är en enorm potential. Haverö är det första vindprojektet i Ånge och en lärprocess för oss alla. Om jag får bestämma så skulle Ånge kommun i nästa steg lägga en långsiktig plan för hur dessa investeringar ska göra maximal nytta i kommunen, säger Bengt Strömgren

Projektet Vindbruk i Haverö löper till december 2019.

Bengt Strömgren är projektledare för Vindbruk i Haverö.

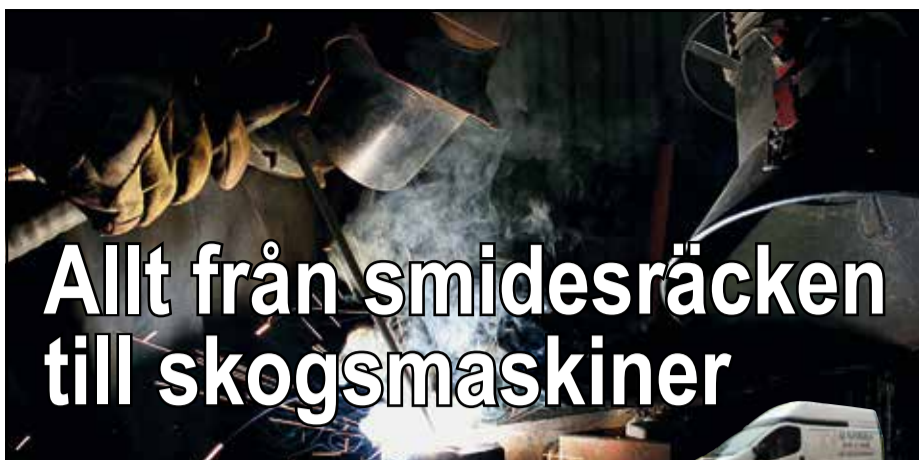
bokföring

ekonomisk rådgivning
fakturahantering löner
bokslut deklARATIONER

Hej, vi tror att det är med våra kunskaper vi kan hjälpa ditt företag, inte med dyra möbler, dyra lokaler och byråkratisk klädsel! Hos oss betalar du inte för mer än det vi har kommit överens om!

063-57 50 60, info@avans.se

avans
BEGRIPLIG EKONOMI

Allt från smidesräcken till skogsmaskiner

Vi tar oss an alla möjliga svets- och grovsmidesuppdrag och svetsar i de flesta material.

Vi kommer ut till dig och svetsar på plats eller i vår egen verkstad.

AB NORBERGS
Svets & Smide

070-6536230 Strömsund

VII BYGGER FIBERNÄT OCH FRAMTIDSTRO!

Från projektering till färdigt nät

Fibersvetsning
Fiberblåsning
Installationer
Dokumentation

ALRAJT

ALRAJT Information AB
Byvägen 6, 917 32 DOROTEA
Tel: 0942-795 102
E-post: post@alrajt.se

www.alrajt.se

Markarbeten

AspåsnaSETS Gräv AB erbjuder alla företag, elbolag och vindkraftbolag, privatpersoner/fastighetsägare i Krokom, Jämtland, Härjedalen och Väster-norrland, alla typer av markarbeten.

- Schaktarbeten och vägunderhåll
- Entreprenadarbeten
- Kabelgrävningar
- Transport/förmedling av grus, sand, singel, makadam m.m.
- Stolpsättning
- Fiberplöjning
- Husdränering
- Snöröjning
- Dikning

AspåsnaSETS
Gräv AB

AspåsnaSET 143, Krokom
070-546 74 84

Efterfrågan är stor!

Vår industri i Kälarne, Octowood förädlar ditt virke lokalt.

- Gallra din skog nu! Vi kvalitetsgallar och förädlar din massaved till Octostolpar.
- Funderar du på att avverka? Vi har stort behov av ledningsstolpar samt stamblock.

Välkommen att kontakta oss!

Daniel Modin
Tel 070-205 31 25
daniel.modin@rundvirkeskog.se

Rundvirke Skog

www.rundvirkeskog.se

STÖRST I SVERIGE PÅ SPECIALSORTIMENT

Stängsel
och grindar

**Specialisten på stängsel
och grindar i Jämtland**

- Industri
- Ställverk
- Förskolor
- Jordankare
- Hundgårdar

Vi utför montage till konkurrenskraftiga priser.
Även motordrivna slag- och skjutgrindar.

Varför inte investera i hundgårdar på arbetsplatsen?

Tel. 0644-64 32 10

www.stabil.se
kontakt@stabil.se

STABIL
STÄNGSEL

Utför alla typer av schaktjobb i Norrland

Kontakta oss för mer info!

Anders Jakobsson
Entreprenad
ante.jakobsson@telia.com
072-739 16 10

Välkommen till

GÖRVIK
CAMP

N 63' 36" O 15' 42"
www.gorviksjon.se

Görviksjön AB

Marian Stranne 070-219 22 72 • marian.stranne@gorviksjon.se

**Klimathotet är verkligt och utsläppen
måste minska snabbt**

**Förnybar elproduktion bidrar stort genom att
tränga undan fossilkraft**

Vindkraft ger långsiktiga jobb i glesbygd

Vindkraftcentrum.se